

فصل پنجم:
دسته بندی
روش های
سنجش

نسترن ستاری

کلاس ۱۰

دسته بندی روش
ها و فنون
سنجش
از جنبه های
مختلف

۱) با توجه به
ویژگی های مورد
اندازه گیری

۲) با توجه به
ملاک های
مورد استفاده

۴) با توجه به
چگونگی تهیه ی آن

۳) با توجه به زمان
اجرا و هدف
استفاده

۵) با توجه به نوع سوال
یا ماده

روش های سنجش توانایی:

روش های سنجش توانایی آزمونهای توانایی آموخته ها مهارت ها و استعداد های افراد می سنجد .
دسته ای از این روشها **توانایی شناختی** را می سنجد و تعداد دیگری **توانایی های روانی- حرکتی** را اندازه گیری می کند.
روش های سنجش توانایی شناختی در **زمینه های تحصیلی و فعالیت های فکری و ذهنی** مورد استفاده قرار می گیرند
اما روش های سنجش روانی - حرکتی غالباً در **موقعیت های صنعتی و نظامی و تربیت بدنی** کاربرد دارد .
ویژگی مهم به روش سنجش توانایی این است که هنگام اجرا از آزمون شونده خواسته میشود تا حداکثر سعی خود را به کار ببندد تا بهترین نمره ممکن را به دست آورد

روش های سنجش توانایی به **دو دسته آزمون های استعداد و آزمون های پیشرفت تحصیلی** تقسیم می شود
آزمون های استعداد: مقدار توانایی و آمادگی فرد را برای انجام دادن کارهایی که در پیش دارد همچنین ظرفیت او را برای یادگیری های مختلف میسنجد.

آزمون های پیشرفت تحصیلی: دانش و مهارت هایی را که فرد تا لحظه ی اجرای آزمون کسب کرده است اندازه گیری می کند.
به ساختار دیگر آزمون های استعداد ناظر به آینده و برای پیش بینی موقعیت های آتی فرد به کار میرود در حالی که آزمون های پیشرفت تحصیلی ناظر به گذشته فرد برای تعیین آموخته های قبلی فرد مورد استفاده قرار میگیرد.
آزمونهای هوش و استعداد های مختلف معرفي آزمون های استعداد هستند و آزمون ها و امتحانات نهایی که برای موضوعات گوناگون درسی بکار میرود آزمون های پیشرفت تحصیلی نام دارد.

روش های سنجش عاطفی:

روشهای سنجش شناختی و روانی حرکتی توانایی فکری و عملی افراد را اندازه گیری می کند اما روش های سنجش عاطفی ویژگی های عاطفی و شخصیتی افراد را می سنجد .

مقایسه آزمون های توانایی و عاطفی:

آزمونهای توانایی حداکثر را اندازه گیری می کند بدین معنی که نشان می دهد آزمون شونده در **بهترین شرایط** قادر به انجام چه کاری است در حالی که آزمون عاطفی **وضع موجود** آزمون شونده را در موقعیت های طبیعی میسنجد.
یکی دیگر از وجوه اختلاف این دو دسته آزمون آن است که آزمون های توانایی عمده برای **مقاصد پیش بینی موفقیت تحصیلی و شغلی مورد استفاده قرار میگیرند** اما آزمون های عاطفی بیشتر به **امور مشاوره در حل مسائل روانی تربیتی و حرفه ای** کمک می کند
یکی از **معایب** آزمون های عاطفی این است که این آزمون ها به اندازه ی آزمون های شناختی عینی و دقیق نیستند

با توجه به ملاک: سنجش ملاکی سنجش هنجاری

وابسته به ملاک:

در سنجش وابسته به ملاک (یا سنجش ملاکی) معیار و ملاک سنجش از پیش تعیین میشود و عملکرد یادگیرنده با توجه به آن ملاک مورد قضاوت قرار می گیرد.

در این و سنجش که **بیشتر ویژه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و دانشجویان است** نوعی ملاک مطلق که همان هدف های آموزشی استانداردهای از پیش تعیین شده است مورد استفاده قرار می گیرد. در این نوع سنجش از دانش آموزان انتظار می رود که به سطح بخصوصی از عملکرد برسد.

در استفاده از ملاک مطلق در سنجش پیشرفت تحصیلی میزان یادگیری و پیشرفته یادگیرندگان با توجه به آنچه آموزش داده شده است ارزشیابی میشود یعنی کسب موفقیت در آزمون هایی که مبتنی بر ملاک مطلق هستند مستلزم یادگیری هدف های آموزشی در سطحی است که معلم تعیین می کند.

وابسته به هنجار:
منظور از سنجش وابسته به هنجار یا سنجش و هنجاری آن نوع سنجش است که **به جای ملاک مطلق از پیش تعیین شده یک ملاک نسبی وابسته مورد استفاده قرار گیرد**

در این سنجش اگر بخواهیم پیشرفت تحصیلی گروهی از دانش آموزان ارزشیابی کنیم عملکرد دانش آموزان را با یکدیگر مقایسه می نماییم **علت نامگذاری این سنجش به سنجش هنجار این است که در آن ملاک و معیار سنجش نوعی هنجار گروهی است .**

بنابراین در این سنجش می توان تعیین کرد که پیشرفت یک دانش آموز نسبت به دانش آموز دیگر چه وضعیتی دارد اما نمی توان مشخص کرد که پیشرفت یک دانش آموز **نسبت به هدف آموزشی** آنچه آموزش داده شده است چگونه است.

دسته بندی روش سنجش با توجه به زمان اجرا و هدف استفاده :

۴) سنجش
تراکمی

۳) سنجش
تشخیصی

۲) سنجش
تکمیلی

۱) سنجش
آغازین

IS FOR GIVE

joy

is for maize

is for

uter

za

is for quilt

is fo

is for

is hon

is FOR

varsity

is for apple pie

سنجش آغازین:

نخستین سنجش معلم کس پیش از انجام فعالیتهای آموزشی به اجرا در می آید سنجش آغازین نامیده میشود این نوع سنجش به دو منظور یعنی برای پاسخ دادن به دو پرسش زیر مورد استفاده قرار می گیرد:

۱) آیا یادگیرندگان بر دانش ها و مهارت های پیش نیاز درس تازه از قبل مسلط اند؟

۲) یادگیرندگان چه مقدار از هدف و محتوای درس تازه را قبلاً یاد گرفته اند؟

در مورد سوال اول سنجش آغازین به منظور اندازه گیری رفتارهای ورودی با مهارت ها و دانش های پیش نیاز یادگیری درس تازه به کار می رود از طریق سنجش رفتار های ورودی معلوم می شود که یادگیرندگان برای یادگیری هدف و محتوای درس تازه قبل از آمادگی لازم را کسب کردند یا خیر در مورد سوال دوم به جای آزمون رفتارهای ورودی از **آزمون جایابی یا آزمون پایه گزینی** استفاده می شود آزمون جایابی یا پایه گزینی که با آن پیش آزمون نیز گفته میشود هدف از اجرای این آزمون تعیین میزان اطلاعات یادگیرندگان مطالبی است که قرار است به آن ها آموزش داده شود.

سنجش تکمیلی:

نوع دیگری از سنجش یادگیری که در ضمن آموزش و همراه با فعالیت یادگیری دانش آموزان انجام می گیرد سنجش تکمیلی است. سنجش تکمیلی به طور مکرر در طول ترم یا سال تحصیلی به اجرا در می آید. به عبارتی معلم درمیابد یادگیرندگان کدام یک از هدف آموزش یاد گرفتند و در کدام قسمت از یادگیری ناموفق بودند تا معلم پیش از پرداختن به واحد بعدی قسمت بریده درست به رفع نواقص یادگیری دانش آموزان در واحد فعلی بپردازد زمان معلم با مراجعه به نتایج این آزمون ها از مشکلات روش آموزشی خود مطلع میشود و پیش از آغاز آموزش واحد بعدی به رفع آن مشکلات اقدام می نماید

سنجش تشخیصی:

نوع دیگری سنجش که در آن نیز در جریان آموزش انجام میگردد سنجش تشخیصی نام دارد. علت این نامگذاری آن است که این سنجش با هدف تشخیص مشکلات یادگیری دانش آموزان به کار می رود این نوع سنجش زمانی مورد استفاده قرار میگیرد که معلم با مشکلات مبرم و مکرری در یک یا چند دانش آموز روبرو می شود که با روش های اصلاحی معمول سنجش تکمیلی قابل رفع شدن نیستند.

سنجش تراکمی:

سنجش تراکمی تمامی آموخته های دانش آموزان در طول یک ترم یا دوره آموزشی تعیین می شوند و هدف آن ارزش دادن به کار دانش آموزان و قضاوت درباره اثربخشی کار معلم برنامه درسی یا مقایسه برنامه های مختلف درسی با یکدیگر است. از آنجا که این نوع ارزشیابی تراکمی یا مجموع میگویند که به وسیله آن می توان یادگیری های مترکم به مجموعه یادگیری های دانش آموزان را در طول یک دوره آموزشی اندازه گیری کرد از این نوع ارزشیابی معمولاً در پایان دوره آموزشی بر می آید و به همین سبب به آن ارزشیابی پایانی نیز می گویند.

آزمون های
میزان
شده (استاد ندارد)

آزمون های
معلم ساخته

دسته بندی
با توجه به
چگونگی
تهیه ی آنها

آزمون های معلم ساخته :
منظور از آزمون های معلم ساخته هستند
که معلما برای سنجش یادگیری دانش
آموزان خود تهیه می کند و در طول دوره
آموزش و در پایان دوره به اجرا در می آورد
این آزمون ها غالبا برای تعیین میزان
توفیق یادگیرندگان در رسیدن به هدفهای
دقیق آموزشی طرح ریزی می شود و از این
جهت معمولا در آنها ملاک مطلق اندازه
گیری به کار گرفته می شود.

آزمون های میزان شده:
در اشاره به آزمون های میزان شده و معیار
شده منظور آزمون هایی است که با استفاده
از نمونه های بزرگ آزمایش شوندگان و
غالبا به وسیله موسسه ها یا پنگاه های
آزمون سازی دولتی مخصوصی و مراکز
آموزشی علمی و برای اندازه گیری پیشرفت
تحصیلی یا هوش و استعداد گروه های
بزرگ دانش آموزان و با مقاصد ارزشیابی از
دوره های تحصیلی تهیه و توزیع میشود در
این نوع آزمون ها ملاک نسبی اندازه گیری
مورد استفاده قرار می گیرد.

ویژگی آزمون های میزان شده و معلم ساخته

۱) نخست اینکه تهیه آزمون های میزان شده در مقایسه با آزمونهای معلم ساخته به زمان و تخصص بیشتری نیاز دارد از آنجا که این آزمون ها برای بیش از یکبار استفاده و تهیه میشوند موسسات آزمون سازی برای تهیه آن ها زمان هزینه زیادی به کار می گیرند. در تهیه آزمون ها برنامه های درسی مورد بررسی دقیق می شود محتوای در سال مهارت های مورد اندازه گیری نمونه گیری می شود سوال رسولی متخصص آن نوشته و ویرایش می شود صورت مقدماتی آزمون به طور آزمایشی اجرا می شود نتایج تحلیل میشود و سالها مورد تجدید نظر قرار میگیرد و پس از هنجاریابی صورت نهایی آزمون تهیه و برای استفاده گسترده . اما در تهیه آزمونهای معلم ساخته نیاز به گذر از این مراحل مفصل نیست زیرا این آزمون ها برای تعیین مقدار یادگیری دانش آموزان و دانشجویان درس های به خصوص تهیه و اجرا می شود و پس از هر بار اجرا به سهولت قابل تجدیدنظر و اصلاح هستند.

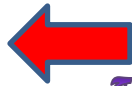
۲) دوم اینکه از آنجا که آزمونهای میزان شده برای استفاده در مناطق مختلف و مقایسه دانش آموزان مدارس مناطق گوناگون با یکدیگر تهیه میشوند هدف های مختلفی آموزش مناطق مختلف را باید در این آزمون به منظور کرد بنابراین این نوع آزمون ها ویژگی های اختصاصی کلاس و مدارس به خصوص را نادیده می گیرد بر وجوه مشترک محتوای درسی مناطق مختلف تاکید می کند اما آزمون های معلم ساخته با توجه به محتوا هدف های ویژه درس هایی به خصوص تهیه می شود لذا چنین آزمون هایی برای مقایسه میزان پیشرفت دانش آموزان مدارس و مناطق مختلف غیر مفید نیستند.

۳) سوم اینکه اصطلاح آزمون میزان شده به وجود داده های هنجاری اشاره می کند و ناشران این آزمون ها برای معنی دار کردن نمرات آزمون خود هنجارهای لازم را تدارک می بینند اما آزمون های معلم ساخته نیازی به هنجار مقایسه ای بین گروههای مختلف نیست .

به وسیله آزمونهای میزان شده سنجش می شوند وجود هنجارها را در این آزمون را ضروری می سازد در حالی که در آزمون های معروف ساخت اعزام و مقایسه بین گروه های دانش آموزان صورت نمی گیرد و هنجاریابی نیز ضرورت پیدا نمی کند بنابراین هدف اصلی آزمونهای میزان شده مقایسه است مقایسه یک فرد با یک گروه یا فرد با گروه دیگر مقایسه جنبه های مختلف عملکرد یک فرد و گروه با یکدیگر.

دسته بندی با توجه به
نوع سوال یا ماده:
(۱) آزمون های بسته پاسخ
(۲) آزمون های بازپاسخ

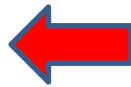
صحیح-غلط
چور کرنی
چند گزینه ای

بسته پاسخ
(عینی/انتخاب پاسخ/پاسخ گزین)
تصحیح جواب بدون دخالت نظر شخصی مصحح

آزمون های
کتبی (مداد و
کاغذی)

تشریحی (انشایی)
کوته پاسخ
کامل کرنی

باز پاسخ
(غیر عینی/ساختن پاسخ/پاسخ ساز)
تصحیح جواب تحت نظر شخصی مصحح

از تو بجهتتون
ممنونم

